

Nils-Erik Nilsson

F. 1947

Verksamhetsperiod på Ringhals: 1980-2012

Intervjuad: november 2012

”Det omfattande driftavbrottet blev inte särskilt uppmärksammat av tidningarna, och det kan vi tacka ryssarna för. Man hade lyckats att parkera ”Whisky on the rocks”, alltså U 137, på ett skär i Karlskrona och allt intresse riktades på detta.”

Nils-Erik Nilsson, kallad ”Dubbel- Nisse” eller bara Nisse, är född i den lilla byn Mossebo i skogarna mellan Tranemo och Gislaved. En gång i tiden hade byn till och med egen poststation, Mossebolund – men den är sedan länge nedlagd.

Då hans far var folkskol lärare växte Nisse upp i skolhuset i Mossebo. När Nisse kom till världen var hans föräldrar till åren komna. Han fick ändå två syskon, en bror som är två år yngre och lillasystern, nio år yngre. När yngsta barnet föddes var Nisses mor 49 år gammal.

Familjen bodde i Mossebo tills Nils-Eriks far pensionerades och då flyttade de ner till Höganäs i Skåne. Efter folk- och realskolan läste Nisse vidare vid Tekniska Gymnasiet i Helsingborg, och därefter vid Tekniska Högskolan i Lund.

I Höganäs mötte Nils-Erik sin fru Inger: de gifte sig 1969 och fick med tiden tre barn.

Forskning vid Tekniska Högskolan

Efter examen från Tekniska Högskolan arbetade Nisse på institutionen för Värme & Kraftteknik där. 1968 fick han tjänst som assistent på deltid, redan innan han var civilingenjör. Han arbetade med undervisning, en del forskning och ansvarade för ett laboratorium med basutrustning för värmeteknisk forskning.

– Så kom det, i kärnkraftsammanhang, famösa året 1979. Då ringde de från Chalmers för att de hade blivit korta på en universitetslektor: på så vis blev jag utlånad till Chalmers för att vara universitetslektor där.

Dubbel-Nisse Nilsson från Mossebo: många är de som lärt om kärnkraften av honom.

Efter folkomröstningen 1980 blev läget för industrin klarare, Nils-Erik hade bestämt sig för att lämna högskolesystemet och söka sig dit. Nisse sökte till olika företag men efter några besök bestämde han sig för att nappa på Ringhals erbjudande: han hamnade på driftkontoret på trean/fyran, stannade sedan på Ringhals fram till sin pensionering.

Smög omkring i fyran

Nils-Erik började på Ringhals 1 november 1980. I början jobbade han i en driftstab för PWR-blocken där han ansvarade för värmetekniska och processfrågor. När han kom till Ringhals hade man kommit ganska långt med driftsättningen av trean. Nästa stora uppgift var driftsättningen av fyran. I början fick Nils-Erik driftledningsutbildning och den tog nästan ett år. Samtidigt fick han hjälpa till med driftsättningen av trean.

Halva dagen var det utbildning i Kärnhuset och den andra var han på stationen för att lära sig systemen fysiskt. Detta underlättades av att fyran inte var laddad och att det därmed inte var låst. Inga skogränser begränsade heller framfarten. Där kunde Nils-Erik smyga efter ledningarna och leta komponenter utan begränsningar. Han var en av de sista som kunde göra så, då det fortfarande fanns ett block som inte var laddat.

I samband med driftsättningen uppstod ett större läckage i en av tuberna i en av ånggeneratorerna på trean. Detta läckage ledde faktiskt till att anläggningen fick stå i ett helt år.

U 137 stal uppmärksamheten

Redan under tiden på Lunds Tekniska Högskola hade Nils-Erik varit med om att göra prestandaprov på ett antal kraftverk, bl.a. i Västerås, i Uppsala och i Oskarshamn. Nu hade man planerat för att göra en väldigt stor insats på trean. Folk från Schweiz var där för att rigga upp den stora mängd utrustning som behövdes för att kunna göra mätningarna när trean stoppades.

– Detta omfattande driftavbrott blev inte särskilt uppmärksammat av tidningarna och det ska vi tacka ryssarna för. Man hade lyckats att parkera ”Whisky on the rocks”, alltså U 137, på ett skär i Karlskrona och allt intresse riktades på detta.

Läckaget var en stor sak för Westinghouse, Vattenfall och Ringhals. Det var nämligen inget litet läckage och det visade sig att det vara ett generiskt fel som drabbade många anläggningar. Det var skyhögt över alla gränser och det var solklart att man inte fick köra vidare. Primärsaken till läckaget var ett hål på ca 2-3 mm i diameter i en tub.

Man kom fram till att orsaken till att hålet hade uppkommit var en nötning av något slag. Det visade sig senare att man hittade många tuber som var nötta men som fortfarande inte läckte.

Detta hade framkallats av att tuberna hade börjat vibrera av krafterna från det inströmmande matarvattnet till ånggeneratorerna. Vattnet var mycket turbulent där det strömmade in. Detta medförde att tuberna, under stark vibration, pressades mot stödplåtarna och därmed utsattes de för skadlig nötning.

Då Westinghouse hade många ånggeneratorer av samma typ på många platser blev detta ett stort problem för att man var ju tvungen att kontrollera dessa. Man hittade många nötta tuber. Stora ansträngningar gjordes, där bl.a. Vattenfall var med, för att komma till rätta med problemet. Modeller byggdes i Älvkarleby för att kunna verifiera de lösningar som man kom fram till. Nisse deltog aktivt i det vattenfallsprojekt som granskade Westinghouses lösningar och även bidrog med egna förslag. Projektet hette SGDR (Steam Generator Design Review Group).

Lösningen var en s.k. duschstril som spred och mildrade flödena vid inloppen. En stor komplikation var att den måste monteras in via matarvattenstutsen.

– Kring 1988 började jag arbeta med åldringsfrågor som bör-

jade bli viktiga på Ringhals. Mycket handlade om frågor som kunde påverka blockens livslängd eller säkerheten.

Ringhalspecialisten

Med tiden, nästan smygande, blev Nils-Erik alltmer en ”ringhalspecialist”. I samband med ånggeneratorbytet på tvåan 1989 skulle man upp till Studsvik för att simulera detta på deras simulatorer. Nils-Erik skulle vara med där för att undervisa skiften om nya rutiner med mavareglering o.s.v.

Efter att arbetet med åldringsprocessen lades ner har Nils-Erik mer sysslat med de värmetekniska aspekterna av processen. Värmeteknik med entropi, entalpi m.m. utgör en stor del av Nils-Eriks kunnande. På det spåret har han jobbat sedan. När det formellt blev så att Nils-Erik blev ringhalspecialist kommer han inte ihåg.

Under en period var han också lärare i Energiteknik på Högskolan i Halmstad. Detta var en tjänst som Högskolan köpte av Ringhals och som Nisse var den som utförde.

Nisse deltog i en rad olika stora projekt under sina år på Ringhals. Med tiden blev uppdragen alltmer specialistbetonade. Vilka var då mest intressanta och spännande?

– Det var nog de stora ånggeneratorjobben där man arbetade med stora grupper. Sedan var det de stora arbetena som ledde fram till turbinbytena. I detta fall var det så att det ena ledde till det andra. De gick mer eller mindre in i varandra. När man väl bestämt sig för att byta ånggeneratorerna ledde detta sedan till att man fick bättre ångdata och flöde och därmed riktades uppmärksamheten till turbinerna som skulle ta emot ångan.

I flera av dessa arbeten satt Nils-Erik mer som spindeln i nätet. I ett av dem bestämdes det att all korrespondens som fanns i det projektet skulle passera honom. Han sparade en kopia av varje dokument och det ledde till slut till att han hade ett större antal lådor med dokument som var sorterade i pärmar. När det sedan blev aktuellt med att arkivet skulle ta emot dessa ville de inte ha dem. Dokumenten var sorterade på Nils-Eriks sätt och det passade inte arkivet. Men efter att han hade skapat en databas över dokumenten kunde arkivet ta emot dem.

– Jag kan inte klaga på Ringhals som arbetsgivare. Jag har kunnat ta tag i det jag velat göra och kunnat styra mycket själv. Sedan har det förstås varit upp och nedgångar: det var väldigt positivt i början när det var fokus på ingenjörsarbete. Sedan kom förändringen då man började prata ekonomi och började skära ner på förrådshållning och allt annat som ”kostade pengar”.

Startade Miljövänner för Kärnkraft

Kärnkraftsdebatten rasade som värst före folkomröstningen 1980 minns Nisse. Själv var han aldrig tveksam:

– Nej, inte om kärnkraft, det finns inget som, för närvarande, är bättre i varje fall. Vi bodde då i Hosterup i Skåne. Där blev

Inger utskälld utanför affären för att hon inte var motståndare till kärnkraften.

Under folkomröstningen var Nils-Erik inte särskilt aktiv i debatten men efter den var han det desto mer. Han skrev många insändare i HN och sedan var han med om att starta "Miljövänner För Kärnkraft" 1988. Nils-Erik har varit med i styrelsen under hela tiden.

Flytta och bosätta sig på Västkusten

Att flytta från Skånes västsida till halländska Bua var inte så dramatiskt. Nils-Erik är ju uppväxt inne i skogarna men efter att familjen kom till Skåne har de levt nära havet hela tiden och det har det inte varit några problem med. Mottagandet i Bua var "rätt hyggligt".

"Ibland blev barnen anklagade för att vara halvdanskar, men det var inte så farligt".

Barnen gick i skolan i Bua och sedan blev det gymnasiet i Varberg och universiteten i Göteborg, Lund och Luleå, och det går bra för dem.

Nisse har genom åren engagerat sig i livet i Bua: när han var ordförande för Bua Musikkår halkade han in i olika arrangemang som Makrillfestivalen, Bålemarschen och luciafirandet mm. MFK är han fortfarande styrelseledamot i. Dessutom var han med och startade fiskeklubben Firre där han även var ordförande fram till pensionen.

Att vara Ringhalspensionär

Nisse gick i pension i februari 2012 efter 32 år i Ringhals tjänst. Han hade då hunnit fylla 68 år, och har inte arbetat sedan dess:

– Egentligen inte. Däremot har de frågat om jag kan komma dit och hjälpa till lite. Ingenting om detta är bestämt men det kan vara så att jag kommer att göra några smågrejor åt dem.

Han träffar kollegorna ibland men säger att om det inte hade varit så svårt att komma in på Ringhals så hade kontakterna blivit tätare. Han är med i Ringhalsveteranerna och tycker att de får fint stöd från Ringhals. Bland annat är det ekonomiska stödet ganska stort vilket resulterar i låga priser för resor.

Förut fotograferade Nils-Erik mycket och nu är detta återupptaget.

– Jag fick en kamera när jag fyllde 60 år och med det kom en omstart och nu har jag ju tid med detta. Barnbarnen fotograferas flitigt och mina fotoalbum omfattar nu 50 - 60.000 bilder.

*Foto: Annika Örnborg
Intervjuad av Jan Sandgren*